

El president colombià, Andrés Pastrana, ha pres una iniciativa popular.

Malgrat això, molts columnistes i politòlegs han criticat la mesura perquè la majoria de diputats corruptes pertanyen al seu partit i, a més, la legislació ja penalitza la corrupció, però no s'aplica.

Pastrana passa a l'ofensiva

El president de Colòmbia ha anunciat que convocarà un referèndum per reformar el Congrés després dels últims casos de corrupció. Una mesura popular que camufla l'estancament del procés de pau i la incòmoda intervenció nord-americana.

El president colombià, Andrés Pastrana, ha passat a l'ofensiva per guanyar pes polític en un moment en què no es parlava de res més que de les corrupteles dels parlamentaris. El procés de pau es troba estancat i el pla Colòmbia rep crítiques per la implicació nord-americana en el conflicte. De sobte, el president conservador va anunciar que convocaria un referèndum per reformar el Congrés, una decisió que va ser ben rebuda pel 82% de les persones enquestades per la revista *Semana*.

“Per fer realitat una reforma que ens assegurí el canvi dels costums polítics, dels partits i del mateix Congrés, he decidit convocar un referèndum. Hem d'implicar el poble en el canvi”, va anunciar Andrés Pastrana. La mesura més important serà la reducció del nombre d'escons i l'eliminació de les prerrogatives dels parlamentaris, en el punt de mira dels mitjans de comunicació arran del descobriment que a finals d'any s'havien repartit milions de pesos en contractes fantasma.

Malgrat la popularitat, molts columnistes i politòlegs criticaren la mesura de Pastrana. Els uns recordaven que amb la convocatòria es volia tapar que la majoria dels parlamentaris corruptes formen part de la Gran Aliança, la coalició encapçalada pel Partit Conservador. Els altres consideraven que no calia aprovar una legislació contra la corrupció quan el codi penal ja preveu condemnes que no s'apliquen.

El diàleg amb les FARC. L'exministre Fernando Cepeda va anar més enllà. “Per què fer el referèn-

EFE

dum ara, quan en un any en el Caguán s'estarà definint el nou panorama polític amb les FARC?", va declarar. En un país en guerra, sembla més prioritari conrear el diàleg amb les Forces Armades Revolucionàries de Colòmbia (FARC), la guerrilla més antiga del continent, que compta més de 12.000 combatents, segons els serveis secrets militars, repartits en més de 50 fronts.

A San Vicente de Caguán, capital de la zona de la qual s'ha retirat l'exèrcit, l'anomenat *despeje* de 42.000 km², el govern i la guerrilla han elaborat una ambiciosa agenda que ja s'ha començat a discutir, malgrat que els combats continuen. En un dels últims atacs, les FARC van arrasar el poble Vigía del Fuerte, al departament d'Antioquia, i van matar 21 policies i l'alcalde. El poble, de 1.200 habitants, simpatitzava amb els paramilitars, segons la guerrilla.

Una setmana després de l'atac, van començar a Villa Nueva Colòmbia, prop de San Vicente de Caguán, les audiències públiques sobre "el creixement econòmic i l'ocupació", el primer tema que es discutirà en les negociacions entre les FARC i el govern. La mesa de negociacions és integrada per deu representants del govern i set de la guerrilla.

Visites a Farclandia. Per Farclandia, com s'anomena el territori de la guerrilla, també desfilen empresaris i polítics que volen fer

se la foto amb el líder veterà de les FARC, Manuel Marulanda, *Tirofijo*, i escoltar les propostes socials i econòmiques de la guerrilla comunista.

Els visitants queden sorpresos per la moderació del programa de les FARC. En la seva intervenció en el Congrés Universitari per la Pau, celebrat a Santa Marta, Simón Trinidad, un dels comandants de la guerrilla, no va esmentar en cap moment la paraula "socialisme". En canvi, sí que va demanar que es destinés el 50% del pressupost a iniciatives socials. "És un programa que podria assumir la socialdemocràcia", va comentar el polític Jaime Zuluaga.

La moderació contrasta amb els mètodes utilitzats en el conflicte, com els cotxes bomba, els segrestos, les extorsions, la connivència amb els narcotraficants i els atacs contra els camperols acusats de col·laborar amb els paramilitars. "No hem signat amb el govern cap acord per deixar d'actuar militarment", es defensa Raúl Reyes, el portaveu de les FARC.

El diàleg amb les FARC ha avançat més que amb l'Exèrcit d'Alliberament Nacional (ELN), la segona guerrilla del país. Les trobades de Madrid i Magúncia (Alemanya) amb aquest segon grup, fa menys de dos anys, i des de fa unes setmanes a Caracas i a

Les converses amb l'Exèrcit d'Alliberament Nacional (ELN) tot just acaben de començar. Compta 5.000 guerrillers i té menys capacitat de desestabilització que les FARC.

Els desplaçats, les principals víctimes

Una de les conseqüències més visibles de la guerra són els desplaçats, les persones que es refugien a les ciutats, després d'abandonar les zones rurals en conflicte. Segons les dades de l'ONG Codhes, a Colòmbia hi ha 1.300.000 desplaçats, una xifra que no para d'augmentar. Cada dia arriben a Bogotá 34 famílies de desplaçats que s'amunteguen als barris més miserables de la capital: Ciudad Bolívar, Bosa, Kennedy, Usme i San Cristóbal. Els qui tenen més sort s'allotgen en cases de familiars. Els qui no coneixen ningú han de viure als carrers, als parcs o sota els ponts d'una de les ciutats més perilloses del continent. La majoria intentarà sobreviure mitjançant la venda ambulants als semàfors o els treballs temporals, en bona part en la construcció.

Més de la meitat dels desplaçats són nens (700.000, segons Codhes), que han perdut moltes vegades el pare o la mare en atacs dels paramilitars o de la guerrilla. "Tant els uns com els altres ens acusen de ser col·laboradors del seu enemic, i per això ens maten o ens fan fora", explica Luis Alberto, un dels protagonistes del llibre *Els nens de la violència*, escrit per Alirio Bustos Valencia.

Desarrelats i sense un peso a la butxaca, la majoria dels nens deixen l'escola en les primeres setmanes. Segons un informe del Defensor del Poble, tan sols van a l'escola el 15% dels desplaçats en edat de fer-ho. La resta vaga pels carrers sense asfaltar dels suburbis, fa petits treballs per ajudar la família o cau en la delinqüència, la droga i la prostitució. A. C.

La indústria del segrest

El segrest s'ha convertit en una de les principals fonts de finançament de les dues guerrilles, les FARC i l'ELN, i en una de les activitats més lucratives dels delinqüents. Segons dades de l'organització País Libre, al febrer d'enguany es van denunciar 237 segrestos, sis menys que al gener. L'any passat, es van segrestar més de 3.000 persones, moltes d'elles nens, de les quals es podrà el rastre.

"Ningú no pot estar segur", comenta indignat Raúl Bejarano, un petit comerciant al qual van segrestar una neboda dentista. El segrest, utilitzat abans de forma selectiva per les guerrilles, és ara una pràctica que afecta, fins i tot, la classe mitjana-baixa. Quan necessiten diners, les columnes de les FARC i l'ELN munten un control en una carretera, aturen els cotxes, camions i autobusos i s'enduen les persones que ells creuen que poden tenir valor. El retingut, obligat a caminar fins una de les bases dels insurgents, solament serà alliberat quan la família pagui els diners demanats per la guerrilla. És l'anomenada "pesca miraculosa", cosa que fa que poca gent s'aventuri a viatjar per carretera per anar d'una ciutat a una altra. Segons la patronal del sector, la mitjana de passatgers de cada autobús ha baixat de 30 a 8.

Els delinqüents s'han apuntat a un negoci immoral, però que dona diners de forma ràpida. Moltes bandes es dediquen a segrestar persones que després venen a la guerrilla, que és qui s'encarrega de cobrar el rescat, extorsionen membres de les comunitats més riques, com els libanesos de la localitat de Maicao, i segresten adolescents al mateix centre de les ciutats. Com que no hi ha límits ètics, també segresten nens que juguen al parc, com Alejandro Rojas, un dels tants nens per qui es van mobilitzar a Bogotá, a principis d'abril, centenars de persones sota la consigna "No més!" A. C.

l'Havana, tot just han començat han desbloquejar el punt fonamental: el *despeje* (la retirada dels militars). La setmana passada el govern va accedir a buidar de soldats diversos municipis de l'est del departament d'Antioquia i del sud del de Bolívar, on se celebraria la convenció nacional, una exigència de la guerrilla. Encara falta, però, fer una consulta als pobladors de la zona. En total el *despeje* afectaria

Les FARC són la principal guerrilla colombiana. En el marc de les converses amb el govern, han presentat un programa social i econòmic moderat.

4.727 metres quadrats. Segons el diari *El Tiempo*, el govern fins ara era reticent a retirar-se de la zona demandada, perquè hi ha presència de les FARC i els paramilitars, és rica en minerals i sobretot en petroli, i la travessa el riu Magdalena.

L'ELN, d'inspiració castrista en els seus inicis, també es finança mitjançant el segrest i l'extorsió dels ramaders i les empreses de petroli. Compta, segons els analistes, 5.000 homes, amb menys capacitat que les FARC per desestabilitzar el país.

Oferta dels paramilitars. Els paramilitars no volen quedar tampoc al marge de les negociacions. A finals de març, en una entrevista en la televisió, el líder d'Autodefenses Unides de Colòmbia (AUC), Carlos Castaño, es va presentar com a víctima del conflicte i defensor de la classe mitjana "desemparada per les accions de la guerrilla", i va reclamar un paper polític en el conflicte, cosa que li neguen les dues guerrilles i el mateix govern, almenys de moment. Al mateix temps, va enviar una carta al president Pastrana en la qual li oferia retirar-se del municipi de Tiquisio, al sud de Bolívar, perquè el govern pugui dialogar amb l'ELN.

"Mentre un actor determinant del conflicte continuï exclòs de la negociació política, com és el nostre cas, és molt difícil que s'obri un

procés de concertació nacional", diu la missiva enviada a Pastrana. Els paramilitars, acusats de fer la feina bruta de l'exèrcit per alguns analistes, entre ells Alfredo Molano, estan implicats en més de 500 massacres entre 1997 i 1999, segons la Policia Nacional.

El pla Colòmbia. La iniciativa de Pastrana de convocar un referèndum va eclipsar l'aprovació, per part de la Cambra de Representants dels Estats Units, d'una ajuda de 1.300 milions de dòlars (221.000 milions de pessetes), que formen part del pla Colòmbia destinat a combatre el narcotràfic i a desenvolupar programes socials. El pla consta de 7.500 milions de dòlars, dels quals 4.000 els aportarà Colòmbia i la resta els Estats Units, Europa i una mesa de donadors internacionals.

Encara que l'aportació nord-americana al pla encara ha de passar pel Senat, l'aprovació per part de la Cambra de Representants es considera un èxit de Pastrana i de l'ambaixador colombià a Washington, Luis Alberto Moreno, que va ser capaç de convèncer els representants més reticents a ajudar un país que manté militars acusats de violar els drets humans. La creixent implicació nord-americana en el conflicte és rebutjada per les guerrilles, que van amenaçar de paraitzar el diàleg.

Antoni Castel (Bogotà)